

Asia: VN/3528/2021

Lausuntopyyntö mietinnöistä koskien yhdenvertaisuuslain osittaisuudistusta

Velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jolla yhdenvertaisuussuunnittelovelvollisuus ja yhdenvertaisuuden edistämisen velvollisuus laajenisivat koskemaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja palveluntuottajia?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta erittäin hyvänä. Juuri varhaiskasvatuksessa jo on syytä kiinnittää huomiota siihen, että elämme yhteiskunnassa, jossa on hyvin erilaisia ihmisiä erilaisine vakaumuksineen, ja että meidän kaikkien tulee kunnioittaa toisiamme ja toistemme vakaumuksia. Erilaisten uskonnollisten vakaumusten kunnioittaminen luo perustan sille, että yhteiskuntarauha säilyy ja että kaikki voivat kokea oman ihmisarvonsa. Em. syistä onkin hyvä kiinnittää huomiota siihen, ettei yhteiskunnasta pyritä objektiivisuuden ja neutraalisuuden varjolla poistamaan uskontojen näkymistä ja kieltämään ihmisiä puhumasta omasta uskonnollisesta vakaumuksestaan. Jos jo varhaiskasvatuksessa hyväksytään ja pidetään luonnollisena, että siihen osallistuvilla voi ja saa olla myös uskonnollinen vakaumus ja että siitä saa vapaasti puhua, ehkäistään merkittävästi koulussa, oppilaitoksissa, työelämässä ja harrastuksissa tapahtuvaa uskonnolliseen vakaumukseen perustuvaa häirintää.

Varhaiskasvattajat tarvitsevat tietoa ymmärtääkseen yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä ja kyetäkseen reagoimaan niihin.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että kunta vastaisi siitä, että sen alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset yhdenvertaisuussuunnitelmat?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta hyvänä. Silloin toivottavasti varmemmin otetaan huomioon myös erikokoisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien palvelunkäyttäjien uskonnonvapaus kuin jos suunnitelman laatisi kukin yksittäinen palveluntuottaja itse.

Häirintä

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien häirinnän määritelmän muuttamista siten, että se sisältäisi myös ihmisryhmään kohdistuvan häirinnän?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta hyvänä. Se parantaa uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien asemaa ja siten uskonnon harjoittamisen vapautta. Säännöksen mukaan myös jonkin uskonnollisen ryhmän epäasiallinen nimittely ja halventaminen olisivat häirintää eikä vain yksittäiseen henkilöön kohdistuva toiminta. Säännöksellä voidaan toivottavasti lisätä asiallista suhtautumista eri uskonnollisiin yhdyskuntiin ja niiden jäseniin.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan lakiin kirjattaisiin, että varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän menettely on syrjintää, jos ne laiminlyövät puuttua tiedossaan olevaan häirintään?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta hyvänä. Sillä tuomitaan passiivinen käyttäytyminen häirintätilanteissa. Käytännössä on todennäköisesti vaativaa näyttää, että ko. taho olisi saanut tiedon häirinnästä. Palveluntuottaja ei välttämättä aina kirjaa itselleen epäedullisia seikkoja tai valituksia, jolloin niiden näyttäminen on myöhemmin vaikeaa. Olisikin hyvä kiinnittää huomiota siihen, miten taataan, että varhaiskasvatuksen tai koulutuksen järjestäjä ei jätä huomiotta tietoonsa saamaansa häirintää missään olosuhteissa.

Asian vieminen lautakuntaan ilman yksilöityä asianomistajaa

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutettu tai yhdenvertaisuutta edistävä yhteisö voisi viedä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaan myös sellaisen syrjintää tai vastatoimia koskevan asian, jossa ei ole yksilöitävissä tiettyä asianomistajaa?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta hyvänä. Monesti uskonnollisen vakaumuksen omaaviin kohdistuva häirintä ja syrjintä ovat epäasiallista kielenkäyttöä ja halventavaa nimittelyä, jota kohdistetaan esimerkiksi johonkin uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluviin kollektiivisesti. Tältä osin esitys parantaisi nykytilaa. Ehdotus ehkäisisi myös tilanteita, joissa perusteettomasti kielletään uskontoon liittyvä pukeutuminen ja uskontoon liittyvät tunnusmerkit.

Kohtuulliset mukautukset

Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien kohtuullisia mukautuksia?

-

Hyvitys

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta voisi määrätä hyvitystä?

-

Ehdotuksen mukaan sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalla että käräjäoikeuksilla olisi toimivalta määrätä hyvitystä. Lautakunnan ja tuomioistuinten toimivallan jaosta säädettäisiin laissa. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien käräjäoikeuksien ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivallan jakoa hyvitysasioissa?

-

Ehdotuksen mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan menettelyssä noudatetaan asian käsittelyn ja selvittämisen, suullisen käsittelyn ja oikeudenkäyntikulujen osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä ja näihin liittyviä julkisuussäännöksiä ja muilta osin täydentävästi hallintolakia. Mitä mieltä olette ehdotuksesta koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnassa noudatettavaa menettelyä hyvitysasian käsittelyssä?

-

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan hallintotuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa voitaisiin vahvistaa ratkaisuksi sovinto hyvitysasiaa koskevalta osalta?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta hyvänä. Asia voi päätyä sovintoon kesken jo aloitetun menettelyn ja asian tutkinnan, jolloin osapuolilla on hyötyä jo esitetystä selvityksestä ja sovinto voi olla molempien osapuolten kannalta hyvä ratkaistu. Tällöin sovinto on hyvä voida vahvistaa myös hallintotuomioistuimessa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä koskevat muutokset

Mitä mieltä olette ehdotuksista koskien yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kokoonpanoa ja menettelyjä (esim. jaostojen kokoonpano, vahvennettu jaosto, asian tutkimatta jättäminen, sidonnaisuusilmoitukset)?

-

Esityksen vaikutukset

Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotetuilla muutoksilla olevan?

USKOT-foorumi ry toivoo, että muutokset vaikuttavat myönteisesti suhtautumisessa uskonnollisen vakaumuksen omaaviin henkilöihin ja ryhmiin, lisäävät niin viranomaisten kuin muidenkin tietoisuutta uskonnonvapaudesta ja sen kunnioittamisesta sekä vähentävät uskonnolliseen vakaumukseen tai uskonnon harjoittamiseen liittyvää häirintää. Kun näin tapahtuu, sillä on suuri merkitys yhteiskunta-rauhan kannalta.

Muut huomiot esityksestä

Onko teillä muita huomioita esityksestä?

-

Yleiset huomiot esityksestä

Yleiset huomionne työelämän alajaoston esityksestä

-

Työnantajan velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta (7 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa täsmennetään mitä työnantajan tulee ottaa huomioon arvioidessaan työpaikan yhdenvertaisuustilannetta?

-
Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuussuunnitelman tulisi jatkossa sisältää myös työpaikan yhdenvertaisuuden arvioinnin johtopäätökset?

-
Yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävät ja toimivalta (19 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi oikeus antaa lausunto työsuojeluviranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa (22 §:n tarkoittamissa tapauksissa)?

-
Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetulla olisi mahdollisuus toimia ulkopuolisena asiantuntijana työsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvassa asiassa?

-
Työsuojeluviranomaisen tehtävät ja toimivalta (22 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen valvontatoimivaltaa täsmennetään koskemaan työelämää?

-
Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomaisen on varattava yhdenvertaisuusvaltuutetulle tilaisuus lausunnon antamiseen asioissa, joilla on yhdenvertaisuuslain tulkinnan kannalta merkitystä?

-
Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jonka mukaan työsuojeluviranomainen voi lain tulkinnan kannalta merkittävässä yksittäistapauksessa käyttää apunaan yhdenvertaisuusvaltuutettua asian selvittämisessä?

-
Mitä mieltä olette työsuojeluviranomaisen tiedonvälitykseen liittyvistä ehdotuksista?

-
Kehotusmenettelyn laajentaminen (työsuojelun valvontalaki 13 §)

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, jossa työsuojeluviranomaisen kehoitusmenettelyä laajennetaan koskemaan myös työnantajan velvollisuutta arvioida ja edistää yhdenvertaisuutta (7§:n 1 momentti)?

USKOT-foorumi ry pitää ehdotusta hyvänä. Joitakin häirintä- ja syrjintävaikutuksia voi olla vaikea nähdä, jos niitä ei nimenomaisesti joudu pohtimaan. Tällainen on mm. henkilön uskonnollinen vakaumus, jonka vuoksi henkilö voi johtua häirinnän ja syrjinnän kohteeksi.

Työnantaja voi edistää yhdenvertaisuutta lisäämällä henkilöstön monimuotoisuutta. Monimuotoisuus lisää työyhteisön tasa-arvoa, työhyvinvointia ja luovuutta. Pitkällä tähtäimellä se

auttaa tekemään parempia tuloksia. Rekrytointi on ensimmäinen askel monimuotoisuuden edistämiseen työyhteisössä. Monimuotoisuuden toteutumista tulee arvioida ja seurata tarkemmin. Rekrytointia tulee seurata ennakkoluuloton keskustelu mm uskonnoista ja katsomuksista. Monimuotoisuus lisää luontevalla tavalla eri uskontojen hyväksymistä sekä työntekijöiden että koko yhteisön kannalta.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuusvaltuutetun toimivaltaa tulisi laajentaa kaikkiin työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, miten ratkaisisitte yhdenvertaisuusvaltuutetun ja työsuojeluviranomaisen päällekkäiseen toimivaltaan liittyvät kysymykset?

-

Jos näkemyksenne mukaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltaa tulisi laajentaa työelämän syrjintä- ja yhdenvertaisuuskysymyksiin, mitkä työelämäasiat soveltuisivat lautakuntakäsittelyyn?

-

Vaikutusarvioinnit

Yleiset huomionne esityksen arvioiduista vaikutuksista

-

Huomionne taloudellisista vaikutuksista

-

Huomionne vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Huomionne yhteiskunnallisista vaikutuksista

-

Onko jokin olennainen vaikutus jäänyt esityksessä arvioimatta tai liian vähäiselle arvioinnille? Jos on, mikä?

Vaikutusten arvioinnissa keskitytään paljon taloudellisiin vaikutuksiin. USKOT-foorumi ry pitää tärkeänä vaikutuksia lasten oikeuksien ja uskonnonvapauden toteutumiseen. Jos jo varhaiskasvatuksesta lähtien aletaan korostaa ihmisten yhdenvertaisuutta ja kunnioitusta toisten erilaista vakaumusta kohtaan ja annetaan erilaisten uskontojen ja vakaumusten näkyä, vaikutukset yhteiskuntarauhaan ja sitä kautta kaikkien turvallisempaan elämään ovat merkittävät. Niillä on toki taloudellinenkin arvo.

Kuusikallio Katri
Uskontojen yhteistyö Suomessa - USKOT-foorumi ry